

ЕДБ бөлшек несие нарығына шолу

ҚАЗАҚСТАН
ҚАРЖЫГЕРЛЕР
ҚАУЫМДАСТЫҒЫ

АССОЦИАЦИЯ
ФИНАНСИСТОВ
КАЗАХСТАНА

тамыз 2025

Негізгі тенденциялар:

- 1 жартыжылдықтың қорытындысы бойынша бөлшек кредиттеудің өсуі баяулады: жаңа берулер бір жыл бұрынғы +28,8%-ға қарсы 14,4%-ға ғана өсті, ал бөлшек портфельдің өсуі 6A24 үшін +9,9%-ға өсумен салыстырғанда 9,1% – құрады. Бұл нарықтың алдыңғы жылдардағы белсенді кеңею кезеңінен қалыпты өсу қарқынына ауысуын көрсетеді.
- Бәсеңдеудің негізгі себептері кешенді: макропруденциалдық талаптардың қатаңдауы кепілсіз сегментті кеңейту мүмкіндіктерін шектеді; қатаң ақша-кредит саясаты жүйеде мөлшерлемелердің өсуіне алып келді және жекелеген үй шаруашылықтарында тұтынуға бейімділікті төмендетті; халықтың нақты табысының төмендеуі (6M25 үшін -2,6%) тұтынушылық белсенділікті шектеді, сұраныстың әлеуеті мен сапасын тарылтады; қосымша қанықтыру алдыңғы жылдардағы нарық пен жоғары базаның әсері салқындату әсерін күшейтті.
- Айта кетейік, клиенттік базаның өсуі үш еседен астам баяулады, 6 A25 үшін 55 мыңға дейін, 2024 жылдың сәйкес кезеңіндегі 178 мың көрсеткіштен. Бұл көрсеткіш экономикада жұмыспен қамтылғандар санының өсуінен екі есе төмен болды (6 A25 үшін+103 мың).
- Бұл несие берудің ену деңгейінің жыл басындағы 88,6%-дан 88,2%-ға дейін төмендеуіне әкелді, бұл әлеуетті сұраныстың бір бөлігінің біртіндеп сарқылуын көрсетеді.

Қарыздарға бөлшек сұраныс қамтамасыз етілген өнімдерге ауысады. Ең үлкен өсім азық-түлік желісін кеңейту, белсенді серіктестік ұсыныстар, жекелеген сегменттерді стандартты ҚЖК (автокредиттер, тұрғын үй құрылыс жинақ жүйесі шеңберіндегі қарыздар) сақтаудан босату есебінен автокредиттерде (+54% ж/ж), кепілге салынған қарыздарда (+23%) және ипотекада (+14%) байқалады.

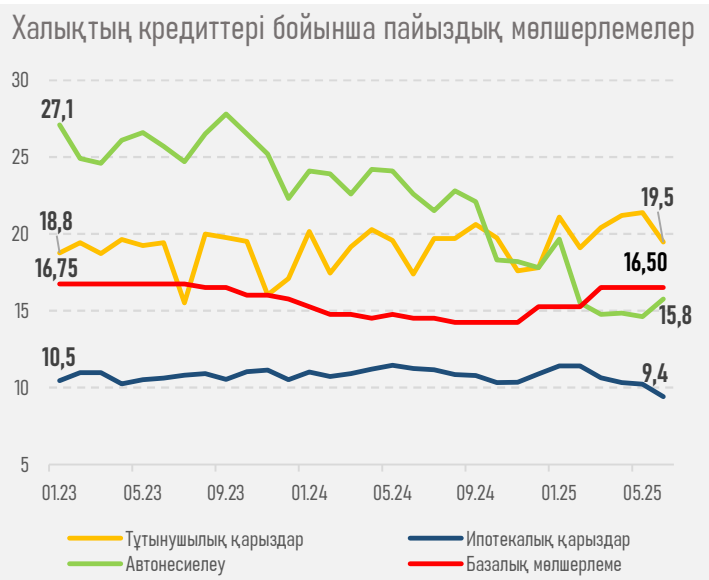
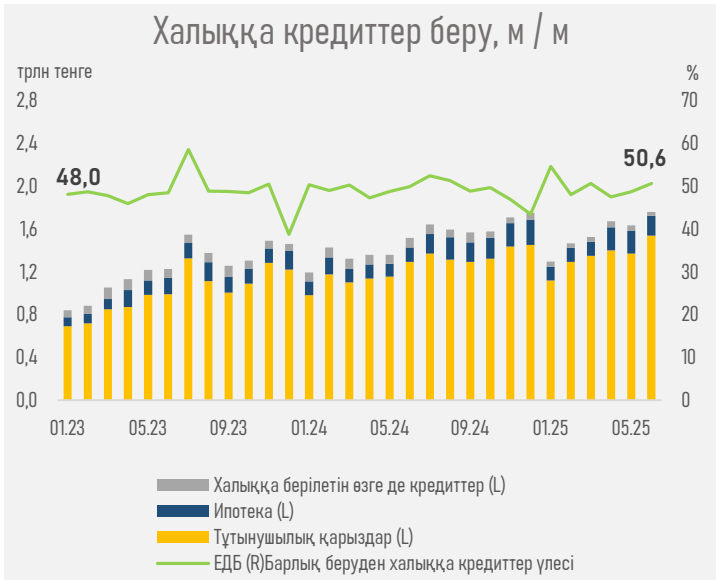
Кепілсіз қарыздардың негізгі сегменті қысқарды (-16% ж/ж), бұл макропруденциалдық шаралардың қатаңдатылуын, ставкалардың өсуін және банктердің жоғары тәуекелді сегментке қатысты сақтығын көрсетеді.

Сұраныс сапасы да әртүрлі бағытта өзгерді: өтінімдер бойынша мақұлдау деңгейі автокредиттерде (16%-дан 18%-ға дейін), кепілсіз тұтынушылық қарыздарда (27%-дан 31%-ға дейін), тұтынушылық қамтамасыз етілгендерде (36%-дан 41%-ға дейін) орташа өсті, бірақ ипотекада айтарлықтай төмендеді (37%-дан 26%-ға дейін) төмендетудің теріс әсері аясында жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесі.

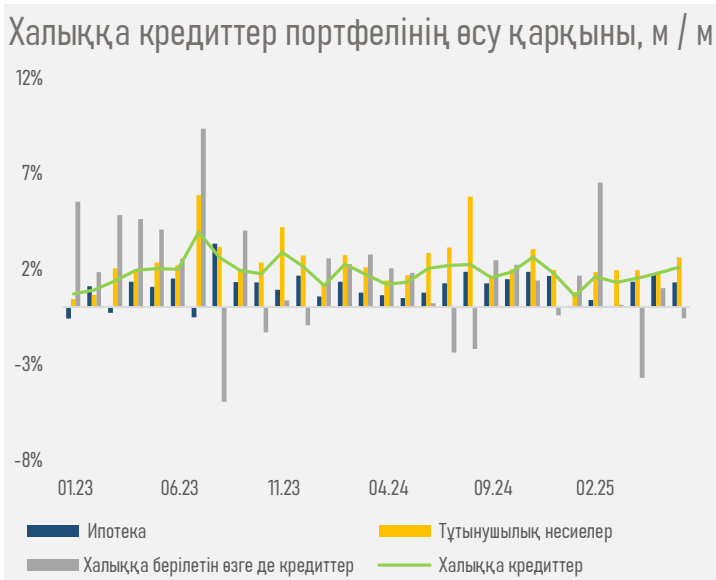
Аннуитет қарыздарға сұраныстың көлемі мен сапасындағы өзгерістер нәтижесінде автокредиттеу портфелі (+23%) анағұрлым серпінді өсуде, одан кейін кепілге салынған қарыздар (+10%), кепілсіз қарыздар (+8%) және ипотека (+5%).

Бұл жоғары орташа чекпен және аз тәуекелдермен сенімді сегменттердің өсуі бөлшек сауда портфелінің (-0,8 п.п.) шығарылымға қатысты (-16 п. п.) айтарлықтай баяулауын қамтамасыз етті. 2025 жылғы 3-тоқсанда ипотека және кепілсіз қарыздар бойынша төмендеу кезінде кепілзаттық қарыздар мен автокредиттерге сұраныстың өсуі күтілуде, бұл дәстүрлі нарық драйверлеріндегі баяулауды өтей отырып, бөлшек портфельдің қалыпты өсуін қолдай алады.

Жаңа қарыздар беру және орташа алынған пайыздық мөлшерлемелер

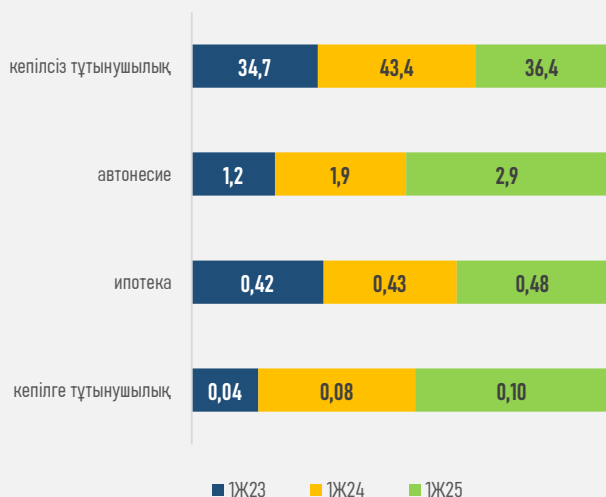

Халыққа қарыздар портфелі

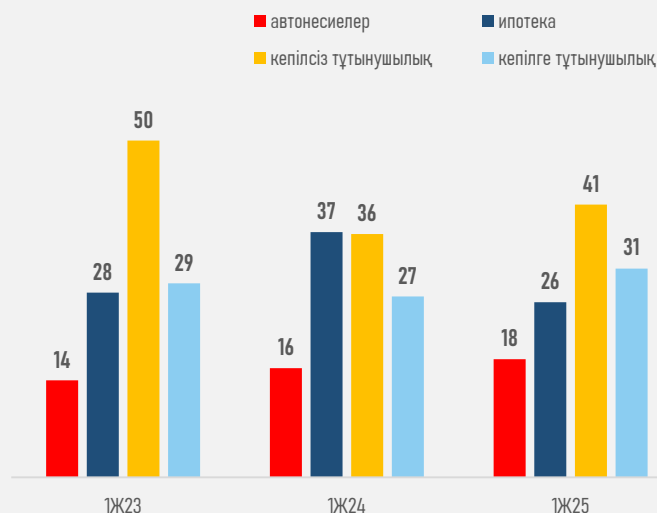

Өтінімдер көлемі және мақұлдау пайызы

Кредиттерге өтінімдер саны, млн

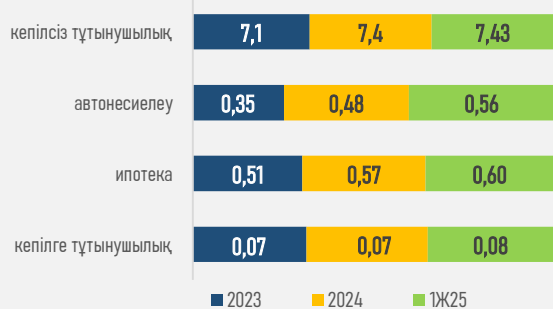

Кредиттерге өтінімдер бойынша мақұлдау үлесі, %

Қарыз алушылардың саны және қарыздың орташа сомасы

Бірегей қарыз алушылар саны, млн

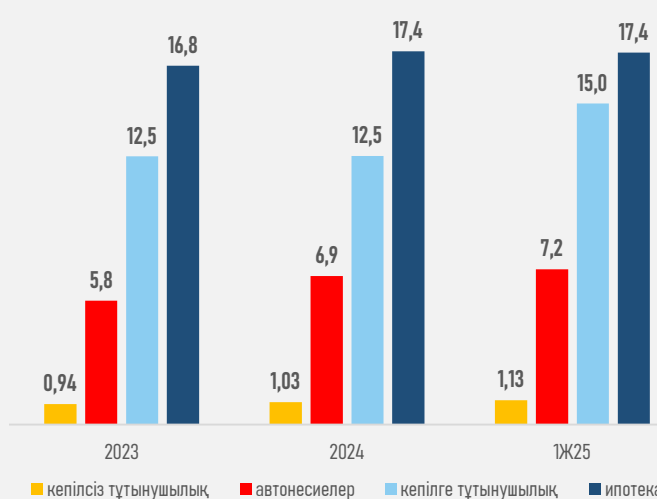
кредиттеудің өну деңгейі

86,4 88,6 88,2

(бірегей қарыз алушылар саны / жұмыспен қамтылған халық)

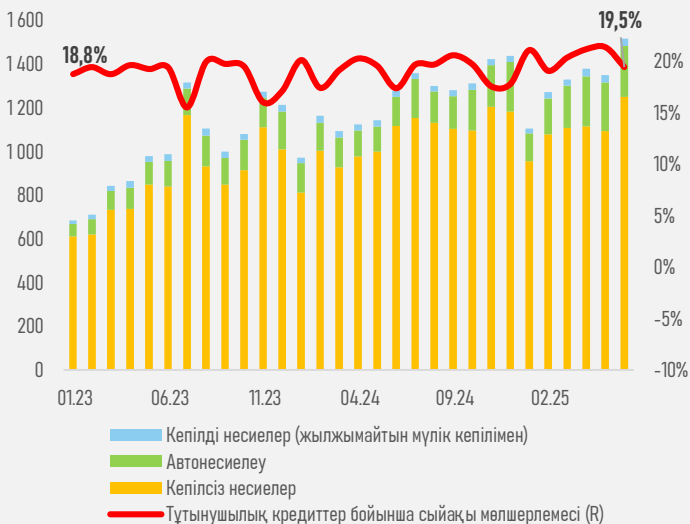
2023 2024 1П25

Қарыздың орташа мөлшері, млн теңге

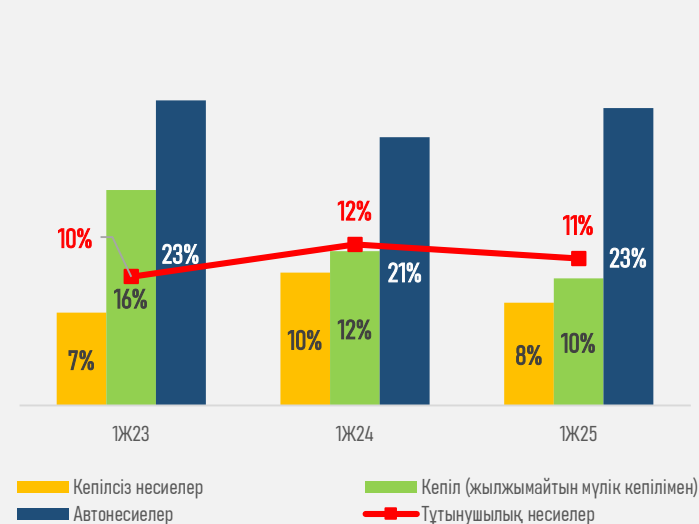
ЕДБ тұтынушылық несиелеу динамикасы

ЕДБ тұтынушылық кредиттерін беру қарқыны, млрд теңге

Дереккөз: ҚР ҰБ, БКБ

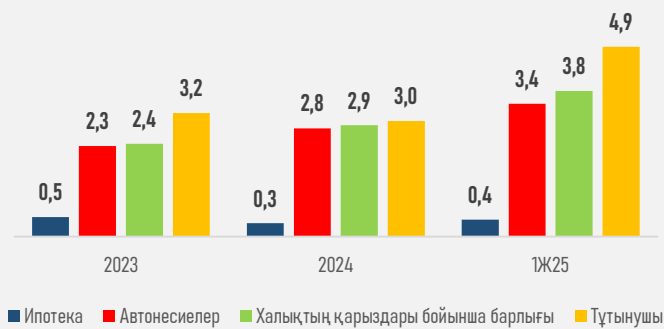
ЕДБ тұтынушылық кредиттеу портфелінің өсу қарқыны

© Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы, 2025

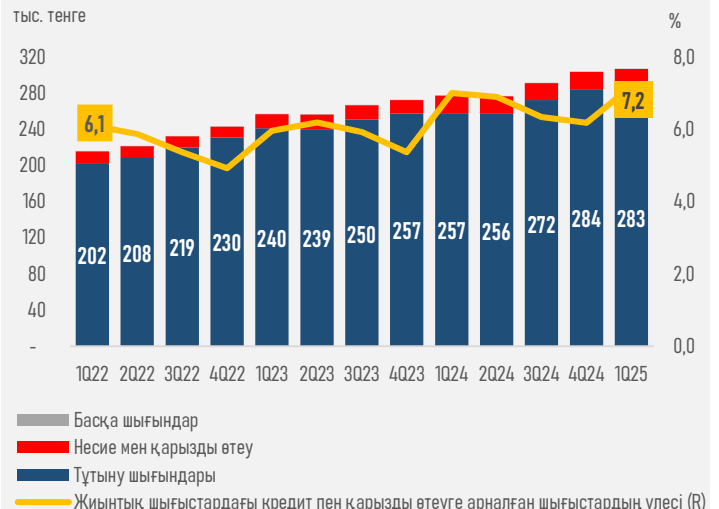
Кешіктіру деңгейі және халықтың борыштық жүктемесі

Кешіктіру деңгейі

Дереккөз: ҚР ҰБ, ҚР СЖРА ҰСБ

Кредиттерді өтеуге арналған шығыстар

© Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы, 2025

Резюме

2025 жылдың бірінші жартыжылдығындағы бөлшек несиелеу нарығы алдыңғы жылдардағы өсу кезеңінен кейін айқын баяулауды көрсетеді. Жаңа беру көлемі 14,4%-ға ж/ж (бір жыл бұрын +28,8%), ал портфель 9,1%-ға (бір жыл бұрынғы +9,9%-ға қарсы) өсті. Динамикаға реттеуші талаптардың, ақша-кредит саясатының қатаң шарттарының және халықтың нақты табысының төмендеуінің (6A25 үшін -2,6%) жиынтық әсері әсер етті, бұл сұраныстың көлемін де, сапасын да шектеді.

Несиелеу құрылымының ауысуы кезеңнің негізгі трендіне айналды. Ұзақ уақыт бойы негізгі драйвер болып келген кепілсіз қарыздар сегменті макропруденциалдық шаралардың, мөлшерлемелердің өсуінің және жоғары тәуекелді өнімдердегі банктердің сақтығының әсерінен құлдырауды (-16% ж/ж) көрсетті. Сонымен қатар, кепілдендірілген сегменттерде сұраныс артты: автонесиелер (+54% ж/ж), кепілдендірілген несиелер (+23%) және ипотека (+14%) серіктестік бағдарламалардың, өнім желісін кеңейтудің, жарнамалық өнімдердің және жекелеген санаттар үшін жеңілдікті шарттардың арқасында.

Сұраныс сапасы әртүрлі бағытта өзгерді. Банктер автонесиелерді, кепілсіз және кепілсіз қарыздарды белсенді түрде мақұлдады, бұл сенімді қарыз алушылар үшін бәсекелестікті көрсетеді, бірақ ипотекада мақұлдау ЖТСМ өзгерістерінің теріс әсеріне байланысты күрт төмендеді (37%-дан 26%-ға дейін). Сонымен қатар, жоғары орташа чек сегменттеріндегі өсу бүкіл портфельдің жұмсақ баяулауын қамтамасыз етті (-0,8 п.п. қарсы -16 п. п.), бұл "жақсы" өсуге көшуді көрсетеді.

2025 жылдың 3-тоқсанында ипотека мен кепілсіз өнімдерге деген қызығушылықтың төмендеуі кезінде автокредиттер мен кепілге салынған қарыздарға сұраныстың орташа өсуі күтілуде. Жоғары орташа чекпен қамтамасыз етілген сегменттердің пайдасына сұраныстың ауысуы портфельдің өсуін қолдайды, алайда кепілсіз несиелер (салқындату кезеңі, жеке қатысу) және ішінара автокредиттер бойынша шарттардың қосымша қатаюы ипотека мөлшерлемесінің ықтимал өсуімен қатар кеңейту әлеуетін шектейді. Бұл жиынтық сұранысты тежейтін және жалпы экономикалық өсу қарқынын шектейтін тұтынушылық белсенділікті одан әрі қысу қаупін арттырады.